

**GENIETEN AAN HET WATER
IN VLAANDEREN**

Genieten aan het water in Vlaanderen

**TOERISTISCHE GIDS
VOOR KUST, HAVENS
EN WATERLOPEN**

MARCEL SCHOETERS

LANNOO

TEKSTEN - Marcel Schoeters

FOTOGRAFIE - Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust, Koen De Langhe, Johan De Meester, Tim Heirman, Daniël Leroy, Toerisme Vlaanderen, e.a.

OMSLAGFOTO'S - voor: Blankenberge, de pier © Philip Lange/Shutterstock.com

achter (van boven naar onder, van links naar rechts): Leuven, Vaartkom

© Visittflanders - Gent, Graslei © Dmitry Rukhlenko/Shutterstock.com -

Kanaal Bocholt-Herentals © Sari Van den Bossche - Antwerpen, MAS

© Visit Antwerp - Grimbergen, Liermolen © Museum Oude Technieken

OMSLAG - Peer de Maeyer

ONTWERP - Peer de Maeyer

CARTOGRAFIE - Peter De Bock, Tatjana Matysik e.a.

MET DANK AAN - Toerisme Vlaanderen, Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust, Havenbedrijf Antwerpen

www.lannoo.com

Registreer je op onze website en we sturen je regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2017

D/2017/45/460 - ISBN 978-94-014-1394-7 - NUR 521, 511 (501 en 502)

Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/op openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

7	Watererfgoed heeft de wind in de zeilen		
9	Vlaamse watererfgoed ontdekken en beleven		
12	WEST-VLAANDEREN	196	VLAAMS-BRABANT EN BRUSSEL
16	De kust	200	De Zenne
45	De Ilzer	205	De Dijle
52	De verdwenen havens van de Zwinstreek	221	Het Kanaal van Leuven naar de Dijle
60	De Leie	226	De Demer
66	De Schelde	232	De bijrivieren van de Demer
		233	• De Winge
70	OOST-VLAANDEREN	233	• De Velpe
74	De Leie	233	• De Gete
88	De Schelde		
100	Het Meetjesland	236	LIMBURG
104	De Durme	240	De Kempense kanalen
108	De Zwalm	241	• Het Kanaal Bocholt-Herentals
114	De Dender	241	• Het Albertkanaal
		245	• De Zuid-Willemsvaart
120	ANTWERPEN	248	• Het Kanaal naar Beverlo
124	De Schelde	248	• Het Kanaal Briegden-Neerharen
160	De Schijn	249	De Demer
162	De Rupel	254	De bijrivieren van de Demer
168	Het Zeekanaal Brussel-Schelde	255	• De Gete
170	De Nete en de Aa	256	• De Velpe
181	De Dijle	256	• De Herk
190	De Kempense kanalen	258	• De Maas
193	• Het Kanaal Bocholt-Herentals	266	De bijrivieren van de Maas
194	• Het Kanaal Dessel-Turnhout-Schoten	267	• De Dommel
194	• Het Kanaal Dessel-Kwaadmechelen	268	• De Jeker
195	• Het Albertkanaal	271	• De Voer
275	Register		

Watererfgoed heeft de wind in de zeilen

Deze gids is voor jou gerealiseerd door de vereniging Watererfgoed Vlaanderen, de spreekbuis van iedereen die in de weer is met het Vlaamse scheepvaart,- haven- en andere watererfgoed.

Vlaanderen is al eeuwen een waterland; het is letterlijk uit het water opgerezen. Vrijwel al onze steden hebben hun ontstaan en groei te danken aan waterverkeer. Langs en op zee, rivieren en kanalen hebben de Vlamingen een boeiende geschiedenis geschreven. Die is zichtbaar in een onuitputtelijke rijkdom aan tradities, kunst, cultuur, verhalen, landschappen en monumenten.

Deze originele reisgids ontsluit een selectie van ons waterpatrimonium voor een snel groeiend publiek van watererfgoedliefhebbers. Auteur Marcel Schoeters, maritiem journalist en bestuurder van Watererfgoed Vlaanderen, neemt je mee op een verrassende en verkwikkende reis door 'nat' Vlaanderen.

We hopen dat je met volle teugen van de historische ontdekkingstocht geniet. Maar bedenk tussendoor ook even dat Vlaanderens welvaart nog steeds van het water afhangt. De Vlaamse havens behoren tot de grootste van Europa. Antwerpen is de tweede haven van het continent. In de grootste Vlaamse havens alleen – Antwerpen, Zeebrugge, Gent, Oostende en Brussel – vinden 250.000 mensen een job. De Belgische koopvaardij zit bij de 30 grootste ter wereld en onze binnenvaartvloot is de derde van West-Europa. Daar-

naast zijn nog 80 vissersschepen actief. En laat ons vooral de economische betekenis van watersport niet onderschatten, noch van het passagiersvervoer, de toeristische rondvaarten en de herontwikkeling van oude haven- en kanaalwijken en watermonumenten. Kortom, watererfgoed bepaalt de geschiedenis, het heden en de toekomst van Vlaanderen.

We danken van harte de organisaties die dit boek mogelijk hebben gemaakt: in de eerste plaats Toerisme Vlaanderen, maar ook het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust van de Vlaamse Overheid en het Havenbedrijf Antwerpen.

Ten slotte hopen we dat je de vele enthousiaste verenigingen en ondernemers die we in deze gids aan je voorstellen, een hart onder de riem wilt steken door hen met een bezoek of andere steunbetuiging te plezieren. Zij zullen je belangstelling ongelooflijk waarderen.

Goede vaart en geniet ervan!

Eric Van Hooydonk
Eddy Stuer,
Watererfgoed Vlaanderen

Vlaams watererfgoed ontdekken en beleven

Historisch erfgoed kan verschillende vormen aannemen. Kathedralen, kastelen, belforten, kerken, stadhuizen en stadspaleizen springen het meest in het oog. Er is in Vlaanderen echter ook nog heel wat erfgoed te vinden langs oude sluisen, dokken en kanalen. Wie zich daar begeeft, komt geregeld oog in oog te staan met historische vaartuigen of hun replica's, onderhouden of gebouwd door gepassioneerde vrijwilligers.

Om zich te beschermen tegen de werking van de zee of om de economische functie van de Vlaamse rivieren beter te benutten hebben vroegere generaties geprobeerd om het water te bedwingen en te beheersen. Waar nodig hebben ze de zee ingedijkt en de rivieren rechtgetrokken of in nieuwe beddingen gedwongen. Vaak dienden de dijken die het achterliggende land tegen overstromingen beschermden, ook als een laatste bolwerk tegen een oprukkende vijand. Andere kunstwerken uit het Vlaamse watererfgoed waren bedoeld als verbindingen die de natuur over het hoofd had gezien. Ze braken een besloten wereld open en brachten economische groei en welstand.

Een groot deel van dat erfgoed speelt vandaag geen enkele rol van betekenis meer. Misschien heeft het daarom aan aandacht ingeboet. Maar gelukkig keert het tij. Dankzij het toerisme krijgen heel wat watergebonden monumenten en locaties een tweede leven. Bovendien wordt de verlaten haveninfrastructuur in vele steden als stadswijk opgewaardeerd.

Langs de kust en de bekende rivieren en kanalen wacht nog heel wat 'nat' en 'droog' watererfgoed om ontdekt te worden. Op plaatsen tot diep in het binnenland, waar je het niet zou verwachten, vind je nog sporen van verzande en historische havens.

Wandel, fiets of rijd dus eens mee over jaagpaden, vergeten zeedijken en oevers. Breng een bezoek aan oude dokken, sluisen, kanalen en watermolens. Vaar eens mee met authentieke of nauwkeurig nagebouwde historische schepen. Pik een feestje mee in een vissershaven of een sluisencomplex. Of geniet van een drankje, een diner of een overnachting in een oude watermolen of een authentiek schipperscafé.

Marcel Schoeters, auteur
Bestuurder Watererfgoed Vlaanderen

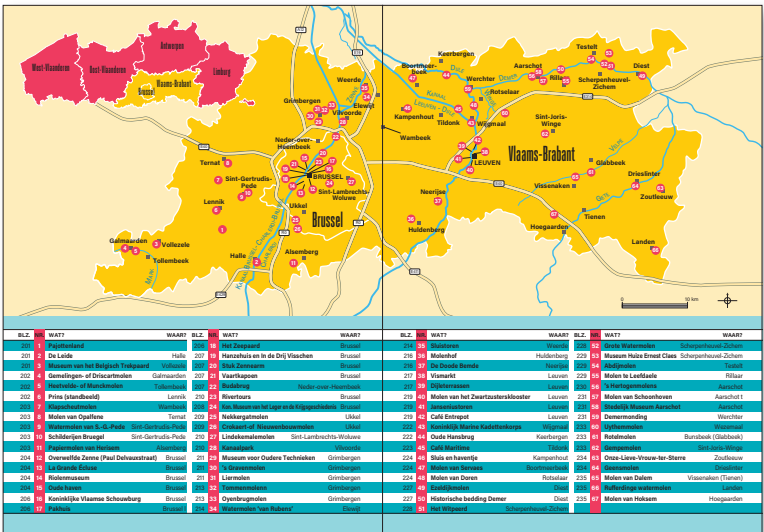
Wegwijs in deze gids

Welke waterwegen 'tekenen' de provincie? En waar worden de verschillende regio's beschreven?

De coördinaten van de provinciale toeristische dienst. Hier kun je altijd terecht voor meer informatie.

Op de overzichtskaart ontdek je niet alleen alle belangrijke stromen, rivieren en kanalen, je krijgt ook een overzicht van al het bijzondere watererfgoed in de provincie. Elke *point of interest* wordt aan de hand van een volgnummer op de kaart gesitueerd.

Welke regio komt aan bod?

Elke gemeente die op het vlak van watergergoed iets interessants te bieden heeft passeert de revue.

De coördinaten van de gemeentelijke toeristische dienst. Voor wie nog meer informatie wil.

Focus op het Vlaamse watergergoed: in woord en beeld.

De bezienswaardigheden worden overzichtelijk opgelijst en voorzien van praktische gegevens om vlot een bezoek te plannen.

Aantrekkelijke kleurenfoto's doen je meteen zin krijgen om eropuit te trekken.

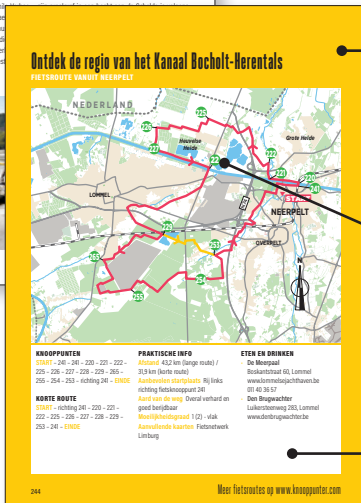
Leuke weetjes, opmerkelijke anekdotes... je leest ze in de rode kaderteksten.

Zin om het watergergoed vanaf het water te ontdekken? In de groene kadervind je tips en alle praktische informatie om te varen, te kajakken, je te laten overzetten met een veerpont enz.

Ontdek het Vlaamse waterpatrimonium op een actieve manier. Deze gids stelt 18 fietsroutes langs water voor en 8 waterrijke wandelingen.

De fietsroutes zijn stevast uitgezet op een van de Vlaamse knooppuntennetwerken en zijn vlot te fietsen voor het hele gezin. Ook de wandelingen zijn voor iedereen haalbaar.

Bij iedere route hoort een uitgebreide blok praktische informatie: startplaats, afstand, moeilijkheidsgraad, kanalen voor meer info...

Verhaarsen schreef graag over de Schelde. Het beeld De Veerman dat je ziet nabij het veer, is geïnspireerd op zijn gedicht Le Pauvre d'Esu (De Veerman). De peil van

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

De wijgen die sproechten uit de natte ondergrond van Klok-Bakker brachten de waterschieders uit de streek begin 19de eeuw tot het idee om de kweekvijvers te plaatsen in te ralen voor het veranderen van de overstromingen van de bestanden brennen die in de dijken waren gesteld, dicht te vlieten. Zandzakjes dachten dan dit vlietwerk uit

Meer fietsroutes op www.knooppunt.be

De Kust > 16

De IJzer > 45

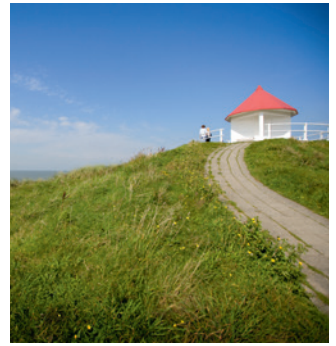
De Leie > 60

De Schelde > 66

De verdwenen havens van de Zwinstreek > 52

West-Vlaanderen

WESTTOER Koning Albert I-laan 120 | 8200 Sint-Michiels
050 30 55 00 | info@westtoer.be | www.westtoer.be

BLZ.	NR.	WAT?	WAAR?	BLZ.	NR.	WAT?	WAAR?
17	1	Zwin	Knokke-Heist	43	37	Huisje Nys-Vermoote	Koksijde
18	2	Museum Sinfala	Knokke-Heist	43	38	Museum Paul Delvaux	Sint-Idesbald
19	3	Visserkapel	Heist-aan-Zee	44	39	De Viswinkel	De Panne
19	4	Vissermonument	Heist-aan-Zee	44	40	De Moeren	Adinkerke
19	5	Baai van Heist	Knokke-Heist	46	41	Oude Zeedijk	Diksmuide
20	6	Saint George's Day-wandeling	Zeebrugge	47	42	Museum aan de IJzer	Kaaskerke
20	7	Seafront	Zeebrugge	47	43	IJzerdijk	Kaaskerke
23	8	Rederij Franlis	Zeebrugge	47	44	Dode IJzer	Roesbrugge
24	9	De Fonteintjes	Zeebrugge	47	45	Fintelesluis	Lo-Reninge
25	10	De Scute	Blankenberge	49	46	De Hooipiete	Lo-Reninge
26	11	Belle Époque Centrum	Blankenberge	49	47	Driegrachtenbrug	Merkem
27	12	Beschermde duinengordel en Spioenkop	Wenduine	49	48	De Boot vzw	Merkem
28	13	Zeepreventorium	De Haan	50	49	Lakenhalle	Ieper
29	14	Heemkundig Museum Turkenyehof	Bredene	50	50	In Flanders Fields Museum	Ieper
33	15	Nele	Bredene	51	51	Palingbeek	Zillebeke
33	16	Cragnon	Bredene	53	52	De Reie + reien	Brugge
31	17	Zeilschip Mercator	Oostende	53	53	Historium Brugge	Brugge
31	18	Mercatordok	Oostende	54	54	Lisseweegs Vaartje	Lissewege
32	19	Amandine	Oostende	56	55	Watermolen van Wanzele	Moerbrugge
33	20	Noordzeeaquarium	Oostende	56	56	Binnenjachthaven	Beernem
33	21	Lange Nelle	Oostende	57	57	Lamme Goedzak	Damme
35	22	Provinciedomein Raversyde	Raversijde	59	58	Siphon	Oostkerke
37	23	Openluchtmuseum Atlantikwall	Raversijde	59	59	Monnikenrede; Lapscheurse Gat	Lapscheure
37	24	Sluizen en zwaaiikom	Plassendale	61	60	Vlasleie	Wervik
37	25	Castrumcentrum	Oudenburg	61	61	Stadsmuseum 't Schippershof	Menen
38	26	Kusthistories	Middelkerke	61	62	Recreatie-eiland De Balokken	Wervik
38	27	Les Zéphyr	Westende-Bad	61	63	Oude Sluizen	Menen
39	28	De Ganzenpoot	Nieuwpoort	62	64	Leiebos	Wevelgem
40	29	Littobos	Nieuwpoort	63	65	Broeltorens	Kortrijk
40	30	Ter Yde	Oostduinkerke	63	66	Buda-eiland	Kortrijk
40	31	Paardenvissers	Oostduinkerke	63	67	Memoriaal Mei 1940	Kuurne
40	32	NAVIGO Nat. Visserijmuseum	Oostduinkerke	65	68	Pompegebouw Bossuit	Avelgem
41	33	Estaminet De Peerdevisscher	Oostduinkerke	65	69	Kanaal Roeselare-Leie	Ooigem
41	34	Vakantiehuis Péniche	Oostduinkerke	67	70	Spierekanaal	Spiere-Helkijn
41	35	Normandie	Koksijde	67	71	Scheldebrug	Rugge (Avelgem)
42	36	Abdijmuseum Ten Duinen 1138	Koksijde	67	72	Watermolen Goed te Walskerke	Anzegem

NOORDZEE

NEDERLAND

West-Vlaanderen

FRANKRIJK

De Kust

Bekijk de Vlaamse kust eens vanuit een ander oogpunt. De zee is van oudsher een belangrijke leverancier van voeding. Ze blijft echter ook proberen om land in te pikken. Ze verandert voortdurend. Daarnaast vormt de waterplas een belangrijke verdedigingslinie en een cruciale toegangspoort voor de economie en het welzijn van ons land. Zo weet ze mensen nog altijd te inspireren. En dat over een afstand van 67 km.

De speelboot Victorine is bij de kinderen een begrip in Blankenberge.

Knokke-Heist

Toerisme Knokke-Heist | Zeedijk-Knokke 660
8300 Knokke-Heist | 050 63 03 80
toerisme@knokke-heist.be | www.myknokkeheist.be

ZWIN

Graaf Léon Lippensdreef 8 | 8300 Knokke-Heist | 050 60 70 86
info@zwin.be | www.zwin.be

Het Zwin is het laatste restje van de Sincfal, een stelsel van geulen dat in het begin van de jaartelling de zee een heel eind tot in het binnenland bracht. Steden als Brugge, Damme en Sluis dankten er een korte bloei-periode aan.

Je loopt er door een slikken- en schorregebied, waar land en zee elkaar raken. Slikken krijgen twee keer per dag zeewater over zich heen, terwijl de hoger gelegen schorren alleen overstromen bij springtij.

Ondertussen vraag je je af of er in deze van zout doordrongen omgeving iets kan gedijen. Toch zie je in augustus volop de lamsoor in bloei staan. Het is deze plant die de vlakte zo mooi paars kleurt. Op het zande-

rige gedeelte van de schor floreert dan weer de obione. Hoger, waar de schor overgaat in de echte duinen, vind je zeeaster, Engels gras en melkkruid.

Ook een wandeling langs de dijk loont de moeite, op een 4 m breed pad. Vier uitkijpunten vormen de ideale locatie om vogels te spotten. Broedvogels vinden in het reservaat beschutting, rust en voedsel. Trekvogels die de kustlijn volgen op weg naar warmere oorden, houden er graag even halt om kracht op te doen voor de verdere reis. Een van de vaste gasten is de ooievaar, maar je spot er ook andere soorten zoals de bergeend, de tureluur, de scholekster, de wulp, de kluut en de pelelaar. Een andere bekende bewoner van het Zwin is de zilverreiger.

Niet zonder reden is het motto van het bezoekerscentrum: 'Het Zwin, internationale luchthaven voor vogels.' Dankzij dit kijkcentrum kun je onder alle weersomstandigheden een blik werpen op het getij, de vogels en de planten. Nog leuker is het natuurlijk om een gids te volgen die het reservaat kent zoals zijn of haar broekzak, eventueel via een 'blotevoetenpad'. De hond mag niet mee.

In het Zwin kun je vanaf vier uitkijplatforms de typische fauna en flora bewonderen.

MUSEUM SINCFALA

Pannenstraat 140 | 8301 Knokke-Heist | 050 53 07 30
sincfala@knokke-heist.be | www.sincfala.be
Dagelijks geopend (ook op maandag), 10.00-12.00 u/14.00-17.30 u, behalve 25 en 26 december en 1 en 2 januari

Wil je weten hoe de kust de voorbije eeuwen evolueerde? Bezoek dan Sincfala, het Museum van de Zwinstreek. Dat ligt in Heist-aan-Zee, een deelgemeente van Knokke-Heist. Op de eerste verdieping van het bezoekerscentrum leer je alles over de eerste kustbewoners en hun kleine landbouw- en vissersgemeenschappen. Maquettes van slagvelden, forten en versterkingen herinneren aan de Tachtigjarige Oorlog tussen de Nederlanden en de koning van Spanje. Op de benedenverdieping ontdek je de kust van vandaag. Lucht- en landschapsfoto's tonen je een diversiteit waar je anders aan voorbij zou gaan. Je leert ook wat over het toerisme, een sector waar je zelf ten volle aan deelneemt.

Loop daarna naar het voormalige schooltje uit 1899. Daar word je op de eerste en de tweede (zolder)verdieping ondergedompeld in de vissersgemeenschap die Heist-aan-Zee was voor het massatoerisme doorbrak. Op de eerste verdieping wandel je langs diverse

Het Museum Sincfala toont hoe de vissers van Heist vroeger leefden.

aspecten van het leven van toen. Je vindt er een volkscafé, een schooltje en een pleintje met vissershuisjes. In de gelijkvloerse zaal brengt Sincfala elk jaar een tentoonstelling rond opmerkelijke gebeurtenissen of locaties in en rond Heist-aan-Zee. Check dus op tijd en stond eens de website van het museum.

> KINDEREN

Ook voor de jonge bezoekers heeft het museum Sincfala heel wat leuk in de aanbieding. In de vestiaire, op de benedenverdieping van het schooltje, kun je je verkleden als 'Heists klakkertje'. Dat is de naam van het folkloregezelschap van Heist-aan-Zee. De leden dragen kleding die herinnert aan het vissersverleden. Als nieuwbakken 'klakkertje' kun je op pad gaan in de bezoekersruimte. Daar volg je een parcours over de geschiedenis van de Zwinstreek en kun je je pas verworven kennis testen tijdens een reeks spelletjes. Samen met papa en mama of opa en oma kun je aan de balie een blaadje met opdrachten vragen. Daarmee verken je alle hoeken en kanten van het museum. Wil je je bezoek voorbereiden of nog even nagenieten? Download dan een heleboel leuke kleurplaten op de website van het museum.

VISSERSKAPEL

Albatrosstraat/Cornelius Bassensplein | 8301 Knokke-Heist

Sincfala is niet de enige plaats in Heist-aan-Zee waar je in aanraking komt met het vissersverleden. Het visserskapelletje in de Albatrosstraat bestaat al sinds 1892. Helaas komen er nog altijd nieuwe gedenkplaatjes bij van vissers die op zee zijn gebleven.

VISSERSMONUMENT

Iweinplein | 8301 Knokke-Heist

Ook het Vissersmonument op het Iweinplein eert de vissers en zeelieden die op zee zijn omgekomen. Elk jaar vindt er op 15 augustus ook een herdenkingsplechtigheid met zeewijding plaats. Die volg je het best vanop de zeedijk aan het Heldenplein.

BAAI VAN HEIST

Tramhalte: Dijk of Heldenplein | Meer info: Agentschap voor Natuur en Bos West-Vlaanderen | Jacob van Maerlantgebouw Koning Albert I-laan 1/2, bus 74 | 8200 Brugge | 050 24 77 40 wvl.anb@vlaanderen.be | www.natuurenbos.be

Op de grens van Knokke-Heist en Zeebrugge heb je een mooi uitzicht over het natuurgebied 'De Baai van Heist'. Dit is een ongewild, maar zeker niet ongewenst gevolg van de werkzaamheden voor de uitbreiding van de haven van Zeebrugge tussen 1977 en 1985. Het gebied ontstond door zowel natuurlijke als kunstmatige slib- en zandafzetting.

In de schaduw van de zeehaven slenter je over een groen strand van 50 ha, alweer met duinen, slikken en schorren. Houd de verrekijker dus bij de hand om de graspieper en de tapuit te vinden tussen de duintjes. Of loop verder het strand op, want daar liggen schelpen.

De Baai is een van de drie delen van de Groene Gordel Heist, die in totaal 110 ha groot is. Je kunt ze alle drie mooi aan elkaar rijgen en daar moet je alleen maar de Lichtenlijnbrug voor oversteken. Die begint of eindigt bij een kleine vuurtoren, de Laaglicht. Aan de andere kant van de brug vind je zijn grote broer, de Hooglicht.

Het Visserskapelletje herdenkt de overleden vissers.

De Hooglicht is een fraai voorbeeld van de art-nouveaustijl.

Beide zijn gebouwd in de periode 1905-1907. Dat merk je aan de art-nouveauelementen aan de basis en in de deur van de Hooglicht. Deze gerestaureerde vuurtoren was de eerste constructie in België die volledig uit beton is opgetrokken. De toren heeft vandaag geen functie meer.

Je bent nu aanbeland in de Vuurtorenweiden, vol greppels en plassen. Ze vormen een laatste overblijfsel van het historische polderlandschap tussen Heist-aan-Zee en Zeebrugge. Steek ook eens het Barnse Vaartje over. Nu sta je in de Sashul. Je kunt je niet meer voorstellen dat er op deze plaats, waar nu duizenden orchideeën gedijen, in de jaren 1980 nog een goederenstation lag. Pas in 1999 werd het afgebroken. Het landschap van vandaag ontstond omdat het terrein werd opgehoogd met schelpenrijk zand. Op de open plekken grazen shetlandpony's.

De wandelpaden en het fietspad doorheen de Sashul brengen je naar de Kleiputten van Heist. Hier wisselen plassen, polderweiden en rietvelden elkaar af. Dit ge-

bied dankt zijn uitzicht en zijn naam aan de turf- en kleiwinning die hier vanaf de middeleeuwen plaatsvond.

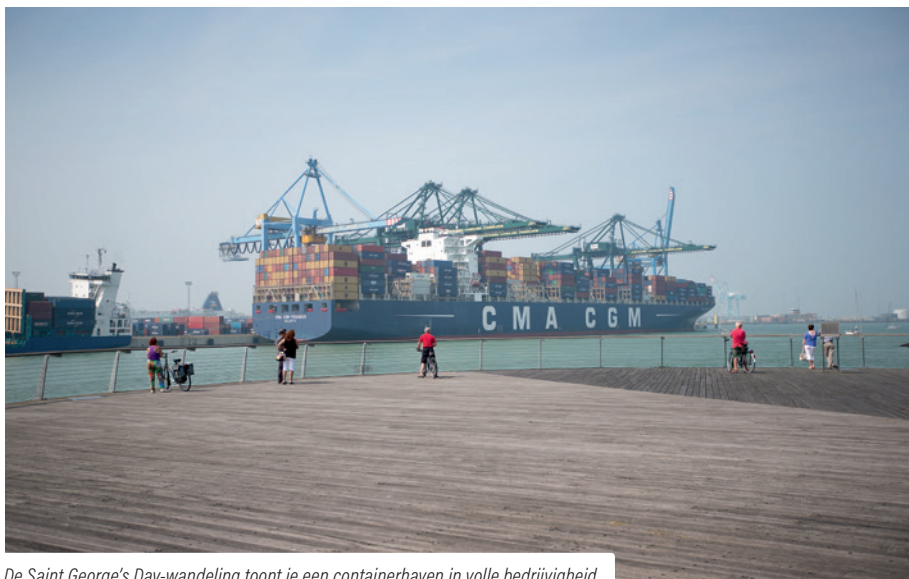
Zeebrugge

Dienst toerisme Zeebrugge | Zeedijk | 8380 Zeebrugge
Tel.: 050 44 46 46 | toerisme@brugge.be
www.bezoekers.brugge.be

SAINT GEORGE'S DAY-WANDELING

Startpunt: Zeedijk

Met de aanleg van het Boudewijnkanaal (genoemd naar de oudere broer van de latere koning Albert I) kreeg Brugge in 1907 eindelijk een nieuwe rechtstreekse verbinding met de zee. Het meest in het oog springend was de havendam met zijn *musoir*, de afgeronde kop. Als je tussen de containers en de kranen door tuurt, neem je nog net het oude vuurtorentje waar. De dam is ondertussen volledig ingekapseld in de uitgebreide haven en je mag er niet meer op.

De Saint George's Day-wandeling toont je een containerhaven in volle bedrijvigheid.